

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

2017

MEPUTSO: 100

NAKO: Diiri tše 2½

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 5.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephepotšišo le, le arotšwe ka DIKAROLO TŠE PEDI, e lego YA A le YA B.

KAROLO YA A: Ditaodišo (50)

KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano (2 x 25) (50)

ELA HLOKO: Molekwa o swanetše go araba dipotšišo TŠE PEDI mo KAROLONG ye.

2. Araba potšišo E TEE KAROLONG YA A le dipotšišo TŠE PEDI KAROLONG YA B.

3. Šomiša polelo yeo o lekwago ka yona.

4. Thoma KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.

5. Beakanya taodišo le mehuta ye mengwe ya ditšweletšwa (ka tsela ya mmepe wa monagano, seswantšho, mantšu a bohlokwa le tše dingwe) o be o fe padišišo/palobohlatse. Peakanyo e tšwelele PELE ga taodišo le ditšweletšwa tše.

6. Peakanyo e swanetše go bonagala gabotsebotse gore ke peakanyo. Ka gona o eletšwa go thala mothalo go putlaganya peakanyo.

7. O eletšwa kudukudu go diriša nako yeo o e filwego ka tsela ye:

KAROLO YA A: Metsotso ye e ka bago ye 80

KAROLO YA B: Metsotso ye e ka bago ye (2 x 35) 70

8. Nomora dikarabo go ya le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona.

9. Thaetlele/Hlogo ga se ya swanela go balwa ge go dirwa palo ya mantšu.

10. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1**

Kgetha E TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a go se fete a 400–450 (diteng fela).

Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano. O tla fiwa meputso ya diteng le peakanyo, mongwalelo, go rulaganya gammogo le sebopego.

- 1.1 Ka nnete nama kgapeletšwa e phuma pitša. Tia di lle. [50]
- 1.2 Ke a leboga! [50]
- 1.3 Tiragalo yeo e ilego ya dira gore ke itshole. [50]
- 1.4 Se bone thola boreledi teng ga yona go a baba. [50]
- 1.5 Bahumi ba huma le dinala mola bahloki ba dilela sa ruri. Dumela goba o ganetše. [50]
- 1.6 Afrika-Borwa le bafaladi. [50]
- 1.7 Lekodišiša diswantšho tše tša ka tlase ka tsenelelo le tsinkelo gomme o kgethe SE TEE sa tšona o ngwale taodišo ka sona. Dikgopolo tša gago di nyalelane le tše di tšwelelago seswantšhong.

1.7.1

[Mothopo: www.google.com]

[50]

1.7.2

[Mothopo: www.google.com]

[50]

PALOMOKA YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO**POTŠIŠO YA 2**

Araba dipotšišo TŠE PEDI go tše tshela tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a go se fete a 180–200 (diteng fela).

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano. O tla fiwa meputso ya diteng le peakanyo, polelo, mongwalelo, go rulaganya gammogo le sebopego.

2.1 LENGWALO LA SEGWERA

Kgaetšediago o sa tšo reka ngwako wa kgoparara kua Gauteng. Mo ngwalele lengwalo o mo lome tsebe mabapi le ketelo yeo ba lapa ba e rerago.

[25]**2.2 LENGWALO LA SEMMUŠO**

O be o le mošomedi wa nakwana masepaleng wa geno bjale o hweditše mošomo khamphaning ye nngwe. Ngwalela molaodi wa masepala wa geno lengwalo o mo lebogetse ka maitemogelo ao o a hweditšego ge o be o šoma fao.

[25]**2.3 TŠA BOPHELO BJA MOHU**

Yo mongwe wa baagišane ba geno o hlokošetše. Ba thuše go ngwala tša bophelo bja mohu bjo bo tlogo balwa ka letšatši la poloko.

[25]**2.4 PEGO**

Go na le bomenemene bja go fa batho ditene/ditsha motseng wa geno ntle le tumelelo ya kgoši. O be o le gona ge yo mongwe wa batho bao a fiwa setene/setsha. Bjale o kgopetšwe go ngwalela kgoši pego mabapi le tiragalo yeo.

[25]**2.5 POLELO**

Bengmošomo ba kgopetše go kopana le bašomi gore ba ba lebogetse ge ba fihleletše kwano ka morago ga mogwanto wa go ipelaetša ka megolo ya tlase. Bjalo ka moemedi wa bašomi, ngwala polelo yeo o tlogo go efa kopanong yeo.

[25]**2.6 TAODIŠWANA/ATHIKELE YA KURANTA**

Batho ba bangwe ba nagana gore ditokelo di hlohleletša bosenyi. Ngwala taodišwana/athikele ya kuranta yeo ka yona o hlalošetšago batho ka ga ditokelo tša bona le ka fao di sa amanego le bosenyi ka gona.

[25]

PALOMOKA YA KAROLO YA B:
PALOMOKA YA TLHAHLOBO:

50
100